

Sygn. akt: I C 750/18 upr.

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2018 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Anna Wołujewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Mucha

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2018 roku w Człuchowie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko B. D.

o zapłatę

oddala powództwo

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 750/18

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł pozew przeciwko B. D. o zapłatę kwoty 3.253,01 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 12 października 2017 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w dniu 21 grudnia 2015 roku pozwany zobowiązał się – poprzez podpisanie weksla – do zapłaty w dniu 11 października 2017 roku kwoty 3.253,01 zł. Powód podkreślił, iż w dniu 11 września 2017 roku wezwał pozwanego do wykupu weksla, jednak nie dokonał on żadnej wpłaty.

W dniu 20 listopada 2017 roku Sąd Rejonowy w Chojnicach I Wydział Cywilny wydał w sprawie I Nc 2530/17 nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym uwzględniający powództwo.

Pozwany B. D. w ustawowym terminie złożył zarzuty od nakazu zapłaty, w którym zgłosił zarzut nieważności umowy z prawami konsumenta. Podkreślał, że został oszukany, bowiem wziął kredyt 4000 zł. i miał on być spłacony wraz z odsetkami, jednakże później okazało się (o czym pozwany nie wiedział), że trzeba oddać ponad 10.000 zł., ponieważ firma naliczyła jakieś ubezpieczenia i dodatkowe koszty. W uzasadnieniu wyjaśnił, że wziął kredyt to dali mu do

podpisania weksel, ale został i oszukany. Wyjaśnił, że spłacał pożyczkę, ale później jak ustalili, że ma zapłacić nie 4000 zł., ale ponad 10.000 zł., pomimo że płacił w terminie, zaprzestał wpłat. Podkreślił także że spłacił ponad 5000 zł

Powód w piśmie procesowym z dnia 14 marca 2018 roku, ustosunkowując się do wniesionych przez pozwanego zarzutów wskazał, iż dołączony do pozwu weksel in blanco z klauzulą „nie na zlecenie” wystawiony został i podpisany przez pozwanego jako weksel gwarancyjny zabezpieczający umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...), którą pozwany zawarł w dniu 21 grudnia 2015 r. ze spółką (...) SA z siedzibą w B.. W umowie pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty 10752 zł. – całkowita kwota do zapłaty. Na kwotę zobowiązania składa się kwota udzielonej pożyczki w wysokości 10336 zł. oraz kwota wynagrodzenia umownego w wysokości 416 zł.. Wskazano, że zgodnie z umową kwota zobowiązania miała być zapłacona w 24 ratach po 448 zł. każda. Wyjaśniono, że na podstawie pkt 1.2 umowy pożyczkodawca dokonał potrącenia z kwoty udzielonej pożyczki kosztu ubezpieczenia i opłaty przygotowawczej, które pożyczkodawca zobowiązał się ponieść, a które pożyczkodawca skredytował.

W piśmie procesowym z dnia 12 kwietnia 2018 r. pełnomocnik pozwanego również wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że zgodnie z treścią art. 9 ustawy o kredycie konsumenckim to na kredytodawcy ciąży obowiązek dokonania oceny zdolności kredytowej konsumenta. Pozwany w dacie zawierania umowy nie znajdował się w dobrej sytuacji finansowej, co prawda posiadał bogatą historię pożyczek tego typu, jednak w momencie zawierania z powodem umowy pożyczki jego dochody znajdowały się na bardzo niskim poziomie i nic nie rokowało poprawy jego sytuacji materialnej. Zdaniem strony naruszono także przepisy art. 30 ww. ustaw, albowiem przepis ten nie został prawidłowo zastosowany. Skonstruowanie umowy, zdaniem pełnomocnika pozwanego, zostało tak dokonane aby miało na celu wykorzystanie trudnej sytuacji pozwanego. Powołano się również na zasady współżycia społecznego tj zasadę słuszności i wnoszono o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 grudnia 2017 roku pozwany B. D. zawarł z powodem (...) S.A. z siedzibą w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...) - (...) na podstawie której powód wypłacił pozwanemu pożyczkę w wysokości 4000 zł., natomiast pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powoda łącznej kwoty 10.752 zł. Spłatę zobowiązania rozłożono na 24 miesięczne raty w wysokości po 448 zł każda. Dodatkowo na zabezpieczenie zwrotu pożyczki udzielonej w ramach przedmiotowej umowy, pozwany złożył weksel in blanco, upoważniając pożyczkodawcę do wypełnienia weksla.

bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki gotówkowej k. 125-1295, załącznik k. 131-132, harmonogram spłaty k. 130, deklaracja wekslowa k. 133, wniosek o udzielnie pożyczki k. 48-53

Pozwany początkowo wpłacał raty terminowo zgodnie z harmonogramem. Łącznie wpłacił na poczet przedmiotowego zobowiązania kwotę 8.064 zł. Następnie zorientował się, że zgodnie z umową ma płacić kwotę ponad 10.000 zł, w związku z czym zaprzestał wywiązywać się z ciążącego na nim zobowiązania i nie spłacał rat pożyczki zgodnie z ustalonym kalendarzem spłat. Powód pismem z dnia 11 września 2017 roku wypowiedział umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu. Jednocześnie zawiadomił pozwanego, że zgodnie z postanowieniami umowy oraz deklaracji wekslowej wystawiony przez pozwanego weksel in blanco został wypełniony i w przypadku nie otrzymania zapłaty w ciągu 30 dni, sprawa zostanie skierowana na drogę sądową.

bezsporne, nadto dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki k. 6

Sąd zważył co następuje:

W niniejszej sprawie powód wywodził swoje roszczenie z weksla, który zabezpieczał wierzytelności związane z zawartą w dniu 21 grudnia 2015 roku umową pożyczki. Roszczenie powstało w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z zobowiązania. Przedmiotem powództwa było roszczenie wekslowe, jednakże w związku z zarzutami dłużnika Sąd miał obowiązek rozstrzygnąć, czy i w jakim zakresie podniesione przez dłużnika zarzuty, oparte na stosunku cywilnoprawnym, czynią roszczenie powoda bezzasadnym.

W ocenie Sądu nie budziły żadnych wątpliwości twierdzenia powoda co do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki, kwoty przelanej pozwanemu, brak całkowitej spłaty i jej wypowiedzenie. Zaznaczyć należy, że w zarzutach pozwany kwestionował zasadność roszczeń powoda, podnosząc, że przedmiotowa umowa sprzeczna jest z prawem konsumenckim.

W niniejszej sprawie, jak powyżej wskazano, stan faktyczny był w zasadzie bezsporny. Pozwany zakwestionował wysokość dochodzonego roszczenia wskazując, iż przedmiotowa umowa pożyczki zawiera klauzule, które są sprzeczne z przepisami prawa. Kwestionował koszt obowiązkowego ubezpieczenia. Wątpliwość Sądu wzbudziły postanowienia umowy zgodnie z którymi udzielając pożyczki w wysokości 4000 zł., pozwany zobowiązany był do zwrotu 10.752 zł. W związku z powyższym Sąd dokonał oceny kosztów udzielonej pożyczki. Powód w umowie określił bowiem – oprócz spłaty kapitału pożyczki również dodatkowe koszty w postaci – opłaty przygotowawczej w wysokości 591 zł., wynagrodzenie umowne 416 zł., kosztu ubezpieczenia 5745 zł. Wątpliwość Sądu wzbudziła wysokość kosztów ubezpieczenia.

Nie ulega wątpliwości, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Z kolei w myśl art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2014 roku, poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

Przy umowie pożyczki, głównymi świadczeniami stron są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków (tak zwany depozyt nieprawidłowy). Umowa pożyczki została przy tym ukształtowana w kodeksie cywilnym w taki sposób, że co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współzycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził przy tym do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych, których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny ekwiwalentności wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek ustalana jest w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego i odzwierciedla bieżący układ stosunków gospodarczych, „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, zapewnia więc pożyczkodawcom godziwy zysk. Z drugiej strony jej wprowadzenie nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, niewykształconymi lub mającymi trudności intelektualne z rozeznaniem konsekwencji swojego działania, są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Te ostatnie powinny zostać przy tym określone w wysokości rzeczywiście ponoszonej przez pożyczkodawcę tak, aby nie stanowiły ukrytego źródła zysku. Ponadto z istotą pożyczki sprzeczne jest „przeniesienie” na rzecz biorącego pożyczkę sum pieniężnych, których w rzeczywistości nigdy on nie otrzymuje, a które automatycznie zostają zaliczone na poczet związanych z pożyczką kosztów i opłat lub umów dodatkowych. W wyniku tego pożyczkobiorca byłby bowiem zobowiązany do

spląty znacznego zobowiązania, nie otrzymując przy tym na własność żadnych środków pieniężnych. Taką konstrukcję umowy pożyczki należy więc uznać za sprzeczną z zasadą swobody umów wyrażoną w art. 353¹ k.c., zgodnie z którą strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Zgodnie bowiem z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Przy czym pod pojęciem konsumenta kodeks cywilny w art. 22¹ k.c. wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Obie wskazane w art. 385¹ § 1 k.c. formuły prawne służą ocenie tego, czy klauzule umowne przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04).

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Abuzywne postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (porównaj: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku VI ACa 262/11).

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie, dodatkowy koszt pożyczki obejmujący koszty ubezpieczenia umowy zostały określone na zawyżonym, nieznajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Wysokość kosztów ubezpieczenia została ustalona w kwocie 5745 zł., przy udzieleniu pożyczki w wysokości 4000 zł. Wprowadzenie ubezpieczenia przez powoda w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanego jako konsumenta.

W tym miejscu zauważyć należy, iż za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy uznać takie postanowienie umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego (art. 483 § 1 k.c.).

Przenosząc zatem powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu należy stwierdzić, iż zawarte w umowie stron postanowienia dotyczące kosztów ubezpieczenia stanowią niedozwolone klauzule umowne, przede wszystkim z uwagi na ich wysokość. Zaznaczyć należy, że koszty te stanowią ponad 143 % kwoty udzielonej pożyczki i

brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia w tym zakresie. Wobec powyższego Sąd uznał, że roszczenie powoda w zakresie kwoty 5745 zł. budzą uzasadnione wątpliwości i nie mogą zostać uwzględnione.

Mając na uwadze iż pozwany, jak wynika z twierdzeń powoda (pismo k. 44-47), zapłacił z tytułu umowy pożyczki sumę 8064 zł, a pomijając koszty ubezpieczenia powinien zapłacić 5.007 zł. powództwo podlegało oddaleniu w całości, bowiem kwota uiszczona przez pozwanego przewyższa kwotę jaką pozwany powinien zapłacić z tytułu przedmiotowej umowy.